Kammerspil. En liderlig teenagepige og hendes nyrige families vertikale stræben er omdrejningspunktet i prægtig kortroman.

Et studie i snobberi og uindfriede længsler

Af KATHRINE TSCHEMERINSKY

Irène Némirovsky: Ballet. Oversat fra fransk efter »Le Bal« af Anna Højgaard Andersen og Hardy Andersen. 120 sider. 133 kr. Forlaget Chataigne.

Da Irène Némirovsky i 1942 blev arresteret af fransk politi og deporteret til Auschwitz på grund af sin jødiske herkomst, efterlod hun sammen med sine to døtre en kuffert, der indeholdt en række upublicerede manuskripter. *Storm i juni* var titlen på et af dem, og da romanen, som foregår under den tyske besættelse af Frankrig, langt om længe udkom i 2004, gav det anledning til litterær sensation – især fordi flere kritikere kaldte den Némirovskys ufærdige mesterværk.

Men Némirovsky, som blev født i Kijev i 1903 og flyttede til Paris med sin familie efter Den Russiske Revolution, var allerede en anerkendt forfatter, da hun døde, og med oversættelsen af kortromanen *Ballet*, som udkom i 1930 og blev filmatiseret samme år, får vi nu også adgang til et af forfatterskabets tidligste, men absolut kraftfulde, værker.

Antoinette Kampf, som er hovedpersonen i *Ballet*, er en høj, fladbrystet og liderlig 14-årig, som venter på, at livet skal gå i gang. Hun drømmer om kærlighed fra en hengiven mand, mens hendes forældre, som for nylig er kommet til penge, er travlt optagede af at tilegne sig det bedre borgerskabs klassekoder. Denne vertikale stræben kulminerer, da moren Rosine en dag annoncerer, at hun har besluttet sig for at afholde et stort bal for alle »de rigtige« i familiens nye lejlighed, som er blevet opulent dekoreret. Festen, forstår man, skal bevise, at faren, »en lille mager jøde med ildfulde øjne«, som har tjent sin formue på Børsen, og moren, som måske var glædespige, før hun blev gift, ikke blot kan begå sig, men hører til i de parisiske saloner. Selvom Antoinette foragter sine forældres snobberi, begejstres hun også selv ved tanken om gæsternes anerkendende blikke og mændenes favntag, når hun dukker op til ballet iført sin smukkeste kjole. Men Rosine forbyder hende at deltage. Moren frygter nemlig, at hun vil komme til at stå i skyggen af sin datter, og det kan ikke komme på tale, når det nu langt om længe er blevet hendes tur til »at leve livet«.

Det skal ikke afsløres her, hvordan Antoinette hævner sig på sin mor, men mod slutningen af dette prægtige kammerspil føles det virkelig, som om man har overværet forfatteren pille vingerne af en levende flue. Langsomt, vel at mærke.

Ungdomsportræt af Irène Némirovsky.

Ballet er imidlertid mere end blot litterær sadisme, og det skyldes forfatterens evne til at beskrive begge kvinders dirrende indre liv med både spydig sarkasme og stor sympati. Rosine er en frygtelig kvinde, men hun er også en stakkel, der fortvivles fælt, da festen, som skulle gøre op for alt det, hun synes, hun har manglet, mislykkes. Antoinette er ferskenfrisk og indtagende, men hun er samtidig også skrækkeligt selvoptaget.

Irène Némirovsky, som konverterede til katolicismen i 1939, fik både i sin egen levetid og i forbindelse med forfatterskabets renæssance omkring årtusindskiftet kritik for sine portrætter af usympatiske og pengebegærlige jøder. Men *Ballet* er langtfra en antisemitisk pamflet.

Ganske vist tager teksten udgangspunkt i det miljø og den tid, Némirovsky selv var rundet af, men materialet bliver brugt til at undersøge menneskers psykologi, og jeg vil ligefrem vove at påstå, at Némirovsky med dette portræt af mor og datter udvider spektret for, hvad kvinder i litteraturen kan føle. Samtidig sætter hun ord på det ubehag, der er forbundet med at blive noget andet end det, man var. Resultatet er et førsteklasses studie i snobberi og uindfriede længsler.

LAYOUT: LINDA BALLE

KORREKTUR: LISBETH RINDHOLT